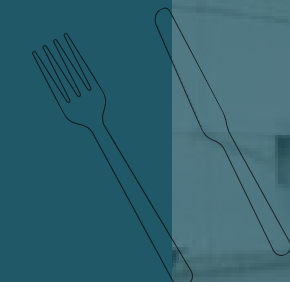

Informe de síntesi

Alimentació Social

Conjuntura actual i escenaris de futur

Dijous 15 de juny de 2023
Parc Tecnològic - Barcelona Activa

**Ajuntament
de Barcelona**

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI
Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona (IMSS)

alimenta

XDAA

Xarxa pel Dret
a una Alimentació
Adequada
BARCELONA

Presentació

El present document pretén descriure el desenvolupament de la **Jornada d'Alimentació Social: conjuntura actual i escenaris de futur** i recollir les principals idees i reflexions exposades. L'acte va tenir lloc **dijous 15 de juny**, de 9:30h a 13h, al Parc Tecnològic de Barcelona Activa.

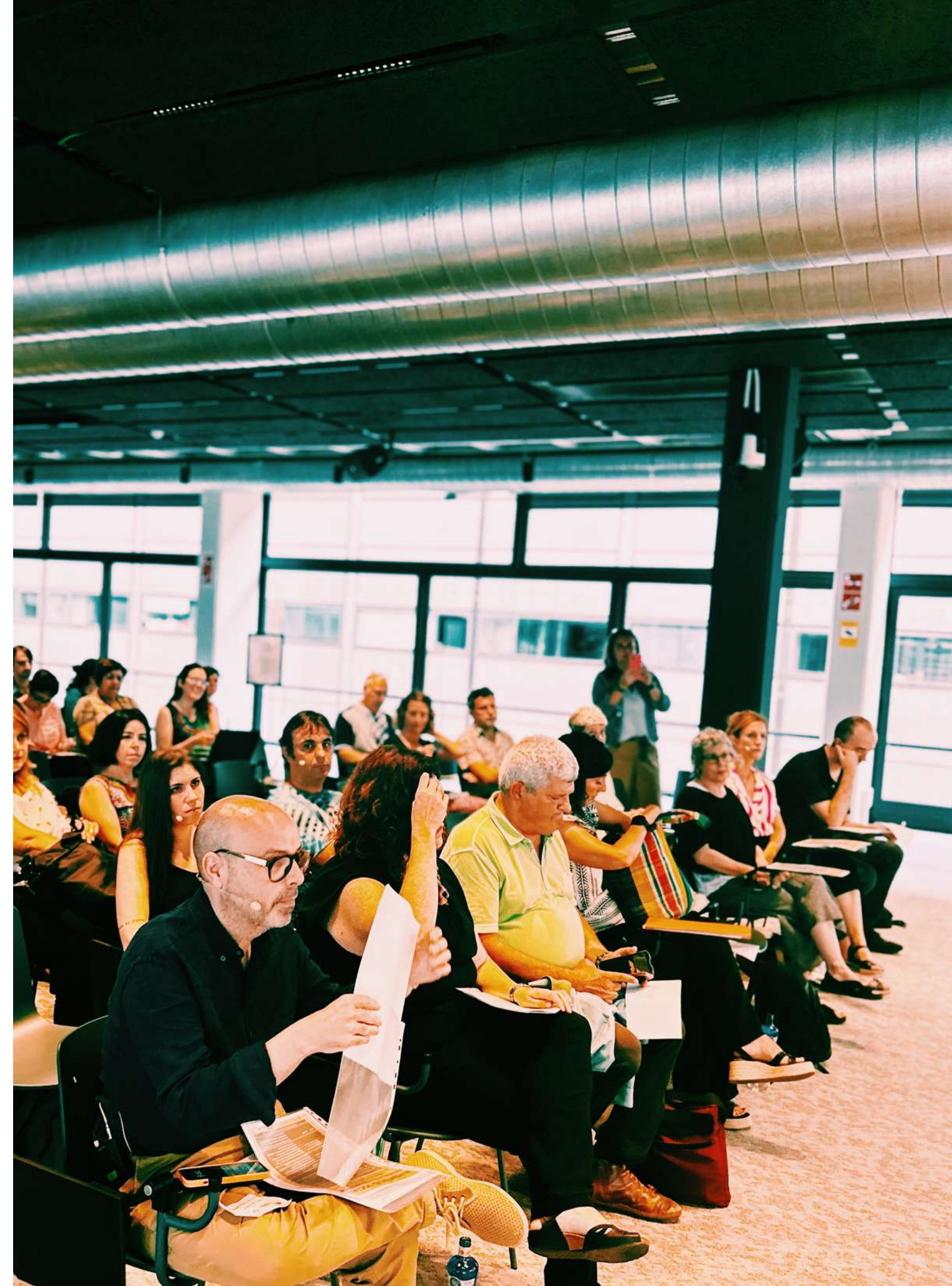
L'actuació va ser organitzada per l'Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona (IMSS), el projecte Alimenta i la Xarxa pel Dret a una Alimentació Adequada. Va ser un espai **creat des d'una triple mirada (IMSS, XDAA i Alimenta)** amb l'objectiu de compartir la situació actual en la qual es troba el dret a l'alimentació i l'accés a aquesta per part de persones que viuen una situació de vulnerabilitat.

La Jornada va ser inaugurada pels referents municipals i socials de la XDAA, **Glòria Navarro Latorre, Cap de Departament de Gestió de Recursos Socials Bàsics de l'IMSS** i **Josep Antoni Arroyo i Corpas, Director Operatiu del projecte Alimenta** i per la **Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes Ledesma**.

El format de la sessió va estar dissenyat entorn quatre espais participatius. El primer, "Aliments amb sentit: resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos" va ser conduït per **Júlia Fisas Fernández, de la Direcció d'Estratègia i Nous Projectes de l'IMSS** i **Albert Benitez Mauri, del Departament Tècnic de Gestió Operativa de l'IMSS**. La següent taula rodona va girar entorn els "Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta", conduïda per **Carolina Sánchez Pérez, del Menjador Solidari Gregal, Pau Farreny Jimenez, tallerista de la Fundació Espigoladors** i **Felipe Reyes Garcia, de la Fundació Privada Jovent, i moderat per Josep Antoni Arroyo i Corpas**.

El tercer bloc es va centrar en el "Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual", conduït per **Anna de Palau Rovira, de la Direcció d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS** i per **Glòria Navarro Latorre, del Departament de Gestió de Recursos Socials Bàsics de l'IMSS**. La darrera taula rodona es va centrar en "el Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual", conduïda per **Glòria Figuerola Anguera de Formació i Treball, Mariona Ortiz Llargués del Banc de Recursos, Núria Camps Vidal de Nutrició Sense Fronteres** i **Jordi Purrà Clarà de la Fundació Roure**. Va ser moderada per **Sonia Fuertes Ledesma**.

L'acte es va concloure amb una síntesi de les idees clau de la Jornada per part d'**Anna de Palau Rovira, Directora d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS** i per la **Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes Ledesma**.

Programa de la Jornada

9:00	Rebuda i inscripcions	
9:30	Obertura institucional	Sonia Fuertes Ledesma. Comissionada d'Acció Social en funcions
9:45	"Aliments amb sentit": resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos	Júlia Fisas Fernández. Direcció d'Estratègia i Nous Projecte de l'IMSS Albert Benítez Mauri. Departament Tècnic de Gestió Operativa de l'IMSS
10:20	Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta	Carolina Sánchez Pérez. Menjador Solidari Gregal Pau Farreny Jiménez. Tallerista Fundació Espigoladors Felipe Reyes Garcia. Fundació Privada Jovent Modera: Josep Antoni Arroyo i Corpas. Projecte Alimenta
11:00	Pausa - esmorzar	
11:30	Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual	Anna de Palau Rovira. Direcció d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS Glòria Navarro Latorre. Departament de Gestió de Recursos Socials Bàsics de l'IMSS
12:05	Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual	Glòria Figuerola Anguera. Formació i Treball Mariona Ortiz Llargués. Banc de Recursos Núria Camps Vidal. Nutrició Sense Fronteres Jordi Purrà Clarà. Fundació Roure Modera: Sonia Fuertes Ledesma. Comissionada d'Acció Social en funcions
12:45	Cloenda	Anna de Palau Rovira. Direcció d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS Sonia Fuertes Ledesma. Comissionada d'Acció Social en funcions
Modera: Glòria Navarro Latorre i Josep Antoni Arroyo i Corpas		

Tallers de cuina comunitària - espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta

Carolina Sánchez Pérez. Menjador Solidari Gregal
Pau Farreny Jiménez. Tallerista Fundació Espigoladors
Felipe Reyes Garcia. Fundació Privada Jovent Modera
Modera: Josep Antoni Arroyo i Corpas. Projecte Alimenta

Benvinguda

La **Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes Ledesma**, va donar la benvinguda a les persones assistents i va dur a terme l'obertura institucional de la Jornada.

Per començar, va fer una breu introducció sobre els projectes municipals actuals dedicats a la provisió alimentària de persones en situació de vulnerabilitat social.

Va recordar les conseqüències econòmiques de la població barcelonina en la crisi de la covid-19, així com la capacitat de resposta que es va articular des de la ciutat de Barcelona a través de les entitats que conformen l'Acord Ciutadà.

Va remarcar que a través de projectes com l'Alimenta s'està intentant sortir del model "assistencialista" apostant per un model que desestigmatitzi les persones.

Finalment, va remarcar que cal **transitar cap a un model d'alimentació social, saludable i sostenible** trobant accions innovadores que permetin deixar enrere l'actual concepte de menjadors socials.

Bloc 1

"Aliments amb sentit" resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos

Després de la benvinguda, es va donar pas a la primera taula rodona "Aliments amb sentit": resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos, conduïda per **Júlia Fisas Fernández, de la Direcció d'Estratègia i Nous Projectes de l'IMSS i Albert Benitez Mauri, del Departament Tècnic de Gestió Operativa de l'IMSS.**

Durant aquesta, es va definir el projecte, es va presentar el plantejament metodològic i els principals resultats de la diagnosi, tant per l'anàlisi quantitativa, anàlisi qualitativa i el mapeig dels recursos amb els que es compten. Finalment, es van plantejar propostes de millores organitzatives.

"Aliments amb sentit" resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos

Es va explicar que l'objectiu general del projecte, emmarcat en el Pla d'actuació IMPULSEM 2020-2023 i incorporat com a Eix 1 del Projecte Alimenta, se centra en "**donar resposta més eficient, equitativa i ajustada a les necessitats (alimentàries) reals**", millorant la traçabilitat i els procediments d'entrada i sortida d'usuaris als circuits d'atenció alimentària.

El plantejament del projecte se centra en tres fases principals:

1. **Conèixer la realitat actual de la cobertura de necessitats bàsiques i de la resposta alimentària a la ciutat**
2. **Desenvolupar accions de millora en els processos de prescripció i seguiment**
3. **Implementar les millores organitzatives i gestionar la seva posada en marxa amb els agents que participen en el grup motor**

DS Atenció Social Territorial i Comunitària

Dir. Programes i Recursos Socials
Dept. Gestió de Recursos Bàsics

Projecte Alimenta
(Eix 1)

Dept. Tècnic de Gestió i
Desenvolupament Operatiu

Direcció
d'Estratègia i
Nous Projectes

Càritas

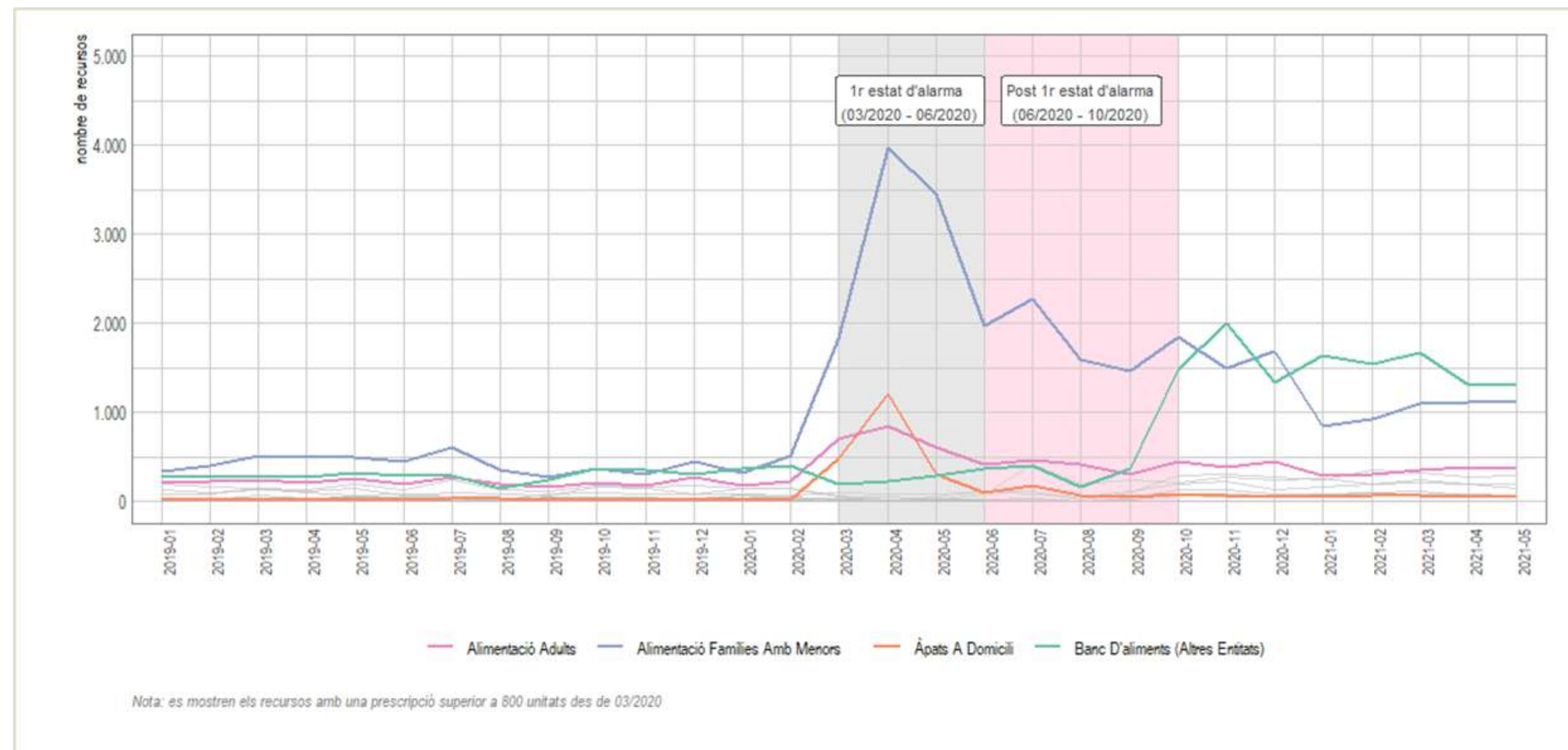
"Aliments amb sentit" resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos

Seguidament, es van presentar els resultats de l'anàlisi quantitativa i qualitativa.

Les anàlisis quantitatives apunten que **l'ajut econòmic d'alimentació a famílies amb menors suposa el principal recurs** d'alimentació prescrit durant el període analitzat representant el **39,9% del total**. El segueixen l'entrega **d'aliments per part d'entitats (22,67% dels recursos d'alimentació prescrits durant el període analitzat)** i **l'ajut econòmic per l'alimentació d'adults (12%)**.

L'anàlisi qualitativa mostra que **"l'impacte dels ajuts d'alimentació no facilita el canvi de la situació de la persona atesa"**, només pal·lia temporalment la seva situació de precarietat.

Les ajudes per alimentació **"només són un complement per a cobrir totes les seves necessitats alimentàries"**; en molts casos es prescriuen més per alleujar costos de la despesa familiar que per cobrir la necessitat alimentària en sí mateix.

"Aliments amb sentit" resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos

Seguidament, es va presentar l'estructura organitzativa sobre la qual s'està construint el mapeig de recursos que donen suport alimentari a la ciutat de Barcelona. En total, es va fer un balanç de **150 serveis i entitats identificades**.

Finalment, per concloure la presentació es van presentar un seguit de reflexions sobre millores organitzatives per donar-li sentit al projecte, acompanyat d'un posterior torn obert de paraula.

El plantejament de millores organitzatives es basa en:

- Primerament, tenir fitxes descriptives de recurs
- Seguidament, generar un arbre de decisió de prescripció per a la presa de decisions, tenint en compte criteris d'accés homogeneitzats i una definició de procediment per accés, seguiment i sortida
- Finalment, dur a terme una fitxa de derivació d'aliments en espècie, com a fitxa única per a totes les derivacions a entitats que entreguen aliments

Tallers de cura comunitària i espais de
cuina oberts en el marc del projecte
Alimentària

Carolina Sánchez Pérez, Mònica Costa-Díez,
Pau Farreró Jiménez, Tereixa López-Salvador,
Felipe Reyes García, Tereixa López-Salvador

Mòdul: Josep Antoni Arcega / Col·laboració: Mònica Costa-Díez

Ajuntament
de Barcelona

Barcelona
Activa

Tallers de cura comunitària i espais de
cuina oberts en el marc del projecte
Alimentària

Carolina Sánchez Pérez, Mònica Costa-Díez,
Pau Farreró Jiménez, Tereixa López-Salvador,
Felipe Reyes García, Tereixa López-Salvador

Mòdul: Josep Antoni Arcega / Col·laboració: Mònica Costa-Díez

Taula rodona

Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta

La segona taula rodona, anomenada "*Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta*", de la qual hi van participar **Carolina Sánchez Pérez, Coordinadora del Menjador Solidari Gregal, Pau Farreny Jimenez, Tallerista de la Fundació Espigoladors i Felipe Reyes Garcia, Coordinador de la Fundació Privada Jovent, i moderat per Josep Antoni Arroyo i Corpas.**

Durant aquesta, es va compartir la vessant més innovadora del projecte Alimenta, amb l'experiència dels tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta.

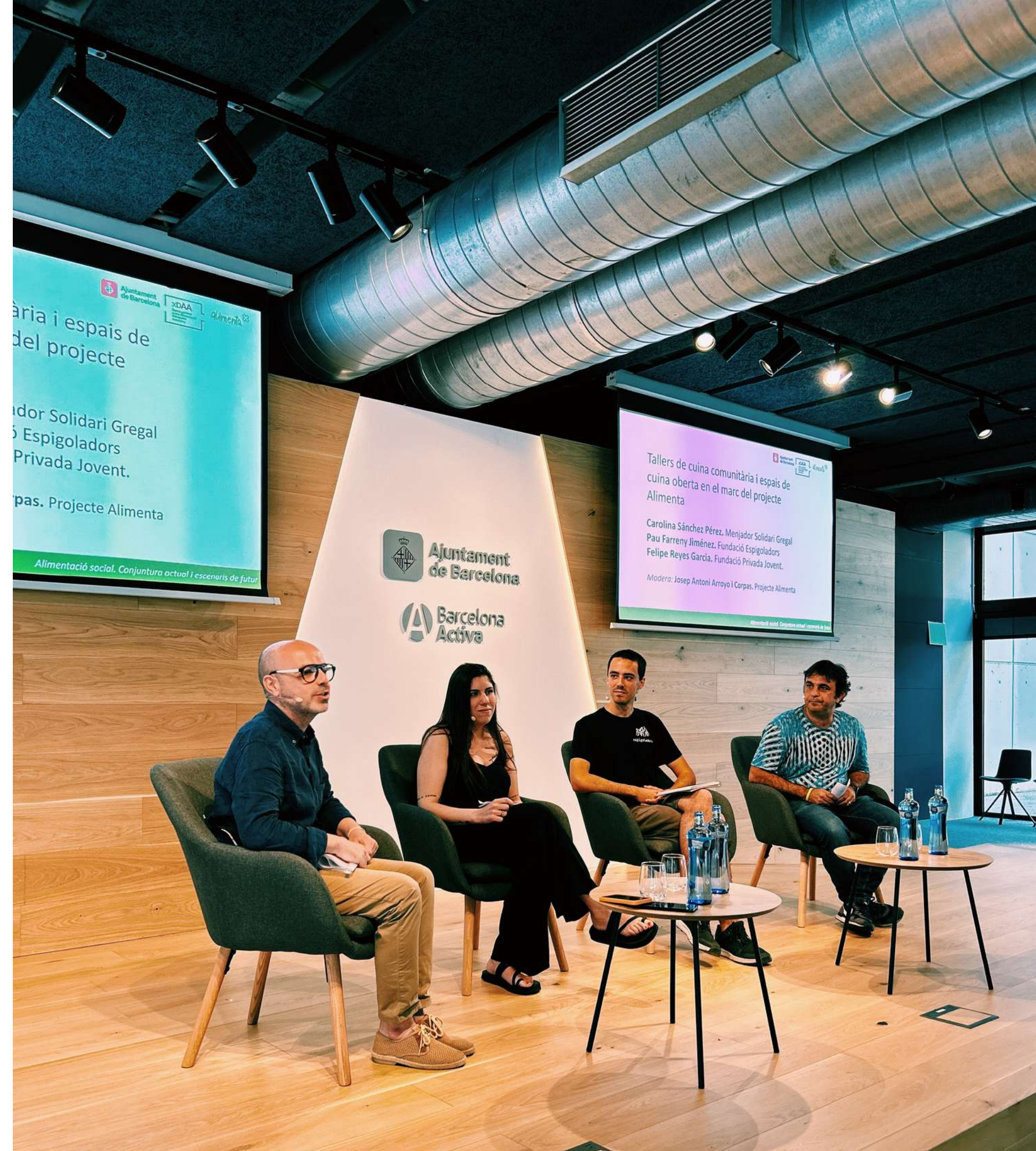
Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta

Primerament, es van visualitzar un seguit de vídeos de testimonis que freqüenten els tallers de cuina comunitària i els espais de cuina oberta que ofereix el projecte.

Seguidament, es va debatre sobre l'espai segur i de companyerisme que es genera en els tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta.

Les tres ponents afirmen que el més important dels tallers de cuina és el vincle d'acompanyament col·lectiu que es genera. Els espais de tallers de cuina i de cuina oberta **faciliten trencar amb les barreres "lingüístiques i culturals" amb els participants, i fomenten un espai relacional i de sentiment grupal de pertinença.**

Les intervencions de les persones assistents van remarcar la importància dels espais dels tallers de cuina, els quals van "molt més enllà de la provisió alimentària".

Bloc 3

Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual

La tercera taula rodona, anomenada "*fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual*" va ser conduïda per **Anna de Palau Rovira, Directora d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS** i per **Glòria Navarro Latorre, Cap del Departament de Gestió de Recursos Socials Bàsics de l'IMSS**.

Els continguts que es van presentar es van estructurar entorn:

1. La demanda de suport en alimentació rebuda als centres de serveis socials
2. La resposta des dels centres de serveis socials
3. Fons FEAD - Fondo Social Europeo +
4. Fondo Social Europeo + : programa d'assistència material bàsica
5. Definició del model d'accés als aliments i a la prestació d'assistència material bàsica: Generalitat de Catalunya

Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual

Primerament, es van presentar dades rellevants a la demanda de suport en alimentació rebuda als centres de serveis socials.

Seguidament, es va analitzar la resposta des dels centres de serveis socials en l'entrega d'aliments. Se'n van extreure les següents conclusions:

- La distribució territorial de les entitats i abast de cobertura en el territori no queda de manera igualada
- S'estableixen relacions amb els centres de serveis socials a nivell de territori, on s'articula la modalitat de prestació que s'ofereix
- El suport a l'alimentació en aquesta modalitat és un complement d'altres fonts de cobertura pròpies i externes
- A nivell ciutat preval el suport en la prestació d'aliments en espècie
- El 66% d'entitats ja fa en aquests moments mesures d'acompanyament personal més enllà de la distribució d'aliments i/o targetes

Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual

Seguint amb la presentació, es va contextualitzar el fons FEAD, el qual a partir d'aquest any 2023 s'ha integrat en el Fondo Social Europeo Plus.

El Fondo Social Europeo Plus aglutina diferents programes europeus i l'objectiu principal d'aquest és la lluita contra la privació material severa. Ho fa conjuntament amb el programa PAMB, i el programa es gestiona mitjançant la UAFSE (unidad administrativa del fondo social europeo del Ministerio de Inclusión).

Es va presentar el programa d'assistència material bàsica, el qual forma part del Fondo Social Europeo, i està dotat econòmicament per tot Catalunya de 92 milions d'euros.

Els elements essencials del programa es basen en la forma de provisió de targetes electròniques per a fer-ne ús en determinats establiments, de producte d'alimentació i d'assistència material bàsica centrant-se en donar resposta a famílies en situació de privació material severa amb menors a càrrec.

Actualment, un dels compromisos de la Xarxa pel Dret a una Alimentació Adequada és la reconversió del model actual i, per tant, s'ha creat un grup de treball específic encarat en el Fons Fead.

Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual

En aquests moments la Generalitat està definint el model d'accés als aliments i a la prestació d'assistència material bàsica. Els punts clau es basen en:

- Garantir el dret de les persones en situació de privació material més severa a la cobertura dels aliments i de la prestació d'assistència material bàsica, gratuïtament i de forma temporal, sense discriminació.
- Accés al servei mitjançant una valoració única per part dels serveis socials bàsics o per aquelles entitats socials en què l'ens local pugui delegar aquesta tasca.
- Dignificar i empoderar les persones amb mesures d'acompanyament per promoure la seva inclusió social, mitjançant un pla d'acollida i acompanyament individual, familiar o convivencial.
- Evitar l'estigmatització de les persones.
- Treball en xarxa de tots els agents implicats.
- Prevenir el malbaratament alimentari.
- Orientar la intervenció cap a la salut i els bons hàbits alimentaris.
- Promoure la formació dels i les professionals remunerats o voluntaris, responsables de l'acompanyament de les persones i famílies en situació de pobresa i del personal voluntari.

Taula rodona

Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

La darrera taula rodona, anomenada "*desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual*", va ser conduïda per **Glòria Figuerola Anguera de Formació i Treball, Mariona Ortiz Llargués del Banc de Recursos, Núria Camps Vidal de Nutrició Sense Fronteres i Jordi Purrà Clarà de la Fundació Roure. Va ser moderada per Sonia Fuertes Ledesma.**

En aquesta, les diferents entitats que formen part de la XDAA van respondre un seguit de preguntes plantejades per la **Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes Ledesma.**

Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

La primera qüestió plantejada va ser dirigida a Glòria Figuerola Anguera, representant de Formació i Treball:

Com a membre de la XDAA, quin balanç fas i quins reptes hi ha per focalitzar l'acció de la Xarxa?

La XDAA es constitueix al 2018, quan es van marcar dos objectius a seguir:

- Reduir el malvaratament sense relacionar-ho amb la pobresa, sortint de l'assistencialisme
- Promoure formació i ocupació

Després de les conseqüències de la crisi de la covid-19, creu que han sorgit estratègies d'economia circular com el projecte Alimenta, l'estratègia d'Alimentació Saludable i Sostenible 2030.

Com a repte futur de la Xarxa, defensa tenir en compte la cadena alimentària des d'una manera transversal i de coordinació entre els diferents agents clau que hi entren en joc. **"No ens ha de fer por crear noves estructures i projectes de treball"**.

Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

La segona qüestió va ser plantejada a Mariona Ortiz Llargués del Banc de Recursos:

Com podem reduir el malbaratament i quins impactes suposa?

En el context actual, ens trobem amb un increment de preus significatius i canvis legislatius que afecten a la cadena d'alimentació, producció i distribució. Això ens posa al davant perills (més persones que no tinguin accés a una alimentació suficient i adequada) i oportunitats (existeix una atenció i preocupació sobre els aliments i la cadena alimentària que no hi havia). Hi ha una oportunitat d'incidir en la producció i el consum.

En positiu, detecta una sensibilització superior sobre el malbaratament a la que hi havia anys enrere, tant per part de la població com de les empreses en part, gràcies a la llei 3/2020. És per això, que "preveu un canvi en positiu envers el malbaratament". Una disminució del malbaratament serà un impacte positiu ambiental, social i econòmic.

Des del Pont Alimentari es mira de sensibilitzar i actuar. **El seu objectiu principal és prevenir el malbaratament i aprofitar els excedents inevitables.**

Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

La tercera qüestió va ser plantejada a Núria Camps Vidal de Nutrició Sense Fronteres:

Fent referència al marc normatiu i legislatiu, quines són les necessitats que tenim en aquest sentit i què impliquen els nous canvis?

Des de Nutrició Sense Fronteres des del 2012 s'està "recollint excedent alimentari, majoritàriament d'hotels i restaurants".

A nivell legal hem avançat molt des dels inicis de l'entitat, sobretot a través de la pionera la llei catalana, la Llei 3/2015, que es va aprovar al Parlament de Catalunya per unanimitat. D'aquesta se n'ha derivat el Pla Estratègic d'Alimentació a Catalunya, "que és el que està donant cobertura a tota la feina que s'ha plantejat durant la taula".

A nivell de llei estatal, la llei espanyola de prevenció al malbaratament actualment es troba aturada.

Remarca que és necessari la coordinació **"entre entitats que pressionin per a què s'aprovin legislatures en pro de l'alimentació social"**.

Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

La darrera qüestió va ser plantejada a Jordi Purrà Clarà de la Fundació Roure:

Entrant a la mirada de territori, des d'una entitat com Roure com es pot fer la "palanca" que sovint fa l'alimentació per obrir la possibilitats d'altres temes socials al treballar amb persones?

Un dels dotze projectes de la Fundació Roure es dedica a repartir aliments. La vocació de Roure, no és en aquest cas repartir aliments, **"sino mirar a les persones com un cojunt d'il·lusions, de propostes vitals i també de reptes als quals acompanyem"**.

Defensa que és necessari tenir una mirada integral, tenint molt en compte les capacitats estadístiques i de pressupost.

Planteja la problemàtica actual degut a l'augment d'inflació del preu dels aliments i les conseqüències que suposa per les entitats a l'hora de donar resposta a les necessitats de la població.

Cloenda

Anna de Palau Rovira, Directora d'Acció Social Territorial i Comunitària de l'IMSS, va dur a terme una breu intervenció per finalitzar la Jornada.

Va fer un repàs dels continguts treballats durant la Jornada; la garantia de drets, els reptes que es presenten, les necessitats i les dificultats de generar canvi en el model alimentari, de les crisis constants i de l'augment de l'inflació.

"Aquestes situacions provoquen dificultats per la provisió d'aliments però també generen una oportunitat de canvi, i des de l'Ajuntament volem fer d'altaveu".

A continuació es va agrair a l'organització de la Jornada i l'oportunitat que genera poder crear espais de trobada com aquest.

Finalment, va recordar que era l'últim acte que compartia la Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes, i va agrair la seva tasca durant el darrer mandat.

Cloenda

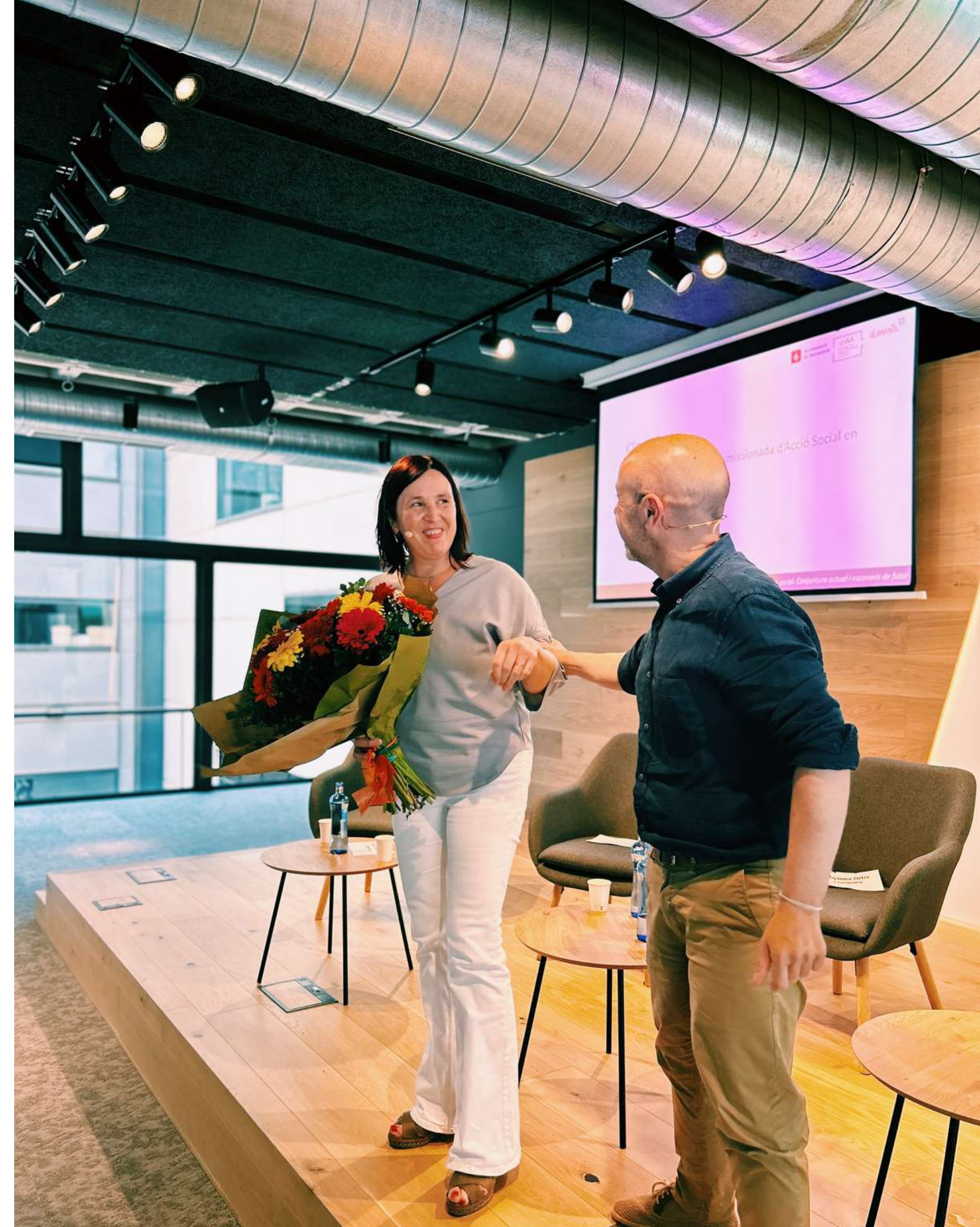
La **Comissionada d'Acció Social en funcions, Sonia Fuertes Ledesma**, va dur a terme la intervenció de cloenda final de la Jornada.

Va explicar que durant la Jornada s'havia pogut "aprofundir en la identificació de necessitats, així com la complexitat i la necessitat de racionalitzar la informació i les dades".

Va remarcar la **importància de treballar en nous projectes** des de la proximitat de les entitats i l'administració local, però alhora teixit vincles i "fer-ho amb la corresponsabilitat d'altres administracions, com en aquest cas la Generalitat".

Finalment, va posar en valor el concepte de l'alimentació com a dret que genera comunitat, possibilitat d'inserció. **"Estem en el paradigma dels drets i això significa transformar i obrir-se a territori, allunyant-nos del model assistencialista"**.

Per tancar la Jornada, va agrair la feina feta per l'equip i tot l'aprenentatge que se n'emporta.

Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimentària

Carolina Sánchez Pérez, Mònica Simó Baró, Jaume Pau Farrerri Jiménez, Tereza Figueiredo, Felipe Reyes García, Fundación Mada Cuent

Mòdul: Josep Antoni Arcega i Correas, Mònica Simó Baró

Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimentària

Carolina Sánchez Pérez, Mònica Simó Baró, Jaume Pau Farrerri Jiménez, Tereza Figueiredo, Felipe Reyes García, Fundación Mada Cuent

Mòdul: Josep Antoni Arcega i Correas, Mònica Simó Baró

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa

Assistència a la Jornada

60

Persones assistents a la Jornada

16

Entitats Socials

2

Empreses

35

Qüestionaris de valoració

Valoració de la Jornada

Organització de la Jornada

9.43

Convocatòria i inscripcions

8.91

Adequació del temps

9.31

Estructura i format

9.37

Espai de l'acte

9.29

Continguts de la Jornada

Contingut de la Jornada

8.69

Taula 1: "Aliments amb sentit": resultats de la diagnosi i el mapeig de recursos

9.31

Taula 2: Tallers de cuina comunitària i espais de cuina oberta en el marc del projecte Alimenta

8.82

Taula 3: Fons FEAD: evolució del grup de treball i situació actual

8.24

Taula 4: Desplegament del model XDAA en el context socioeconòmic actual

Valoració general de

8.9

sobre 10 punts

**Ajuntament
de Barcelona**

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI
Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona (IMSS)

alimenta

Barcelona, juny de 2023